

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyi előfizetés 12 korona
 Külföldi előfizetés 24 "

Felolvasó szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó leltulajdonos:
É. Á. S. J. ó z s e f.

Egyes szám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Jókai szobra

— május 11.

Eltemették a költőt: ott nyugszik az anyaföldben. Fáradt teste alatt a sir pora a párna, fölötte a bölcsőjét ringatott szülei hajlékból odaszórt egy marék hant a lány takaró.

De a hálás nemzet tovább melegengeti szívében Jókai emlékét. És az országon végig zendült immár a hódolat jelszava: *Emeljünk szobrot Jókainak!*

És Jókai szobra állni fog a fővárosban.

De a kormány, mely eltemette az ország nevében a nemzet halottját, nem léphet a törvényhozás elé, hogy emeljen szobrot Jókainak az országgyűlés megszavazott költségén.

Ez megalázná a nemzetet. Ez annyit jelentene, hogy Jókai hiába élt, hiába alkotott.

Jókai szobra a nemzet millióinak fejezze ki s hirdesse háláját, szeretetét!

Jókai szobrát tehát emelje maga az egész nemzet. A szegény, a gazdag egye le a kegyelet oltárára filléreit, a szobor ércének minden porcikáját hordja össze a magyar nép.

Száz millió betűt irt le Jókai s ez mind bevésődött a nemzet szívébe. Ennek a drága kincsnek kell életre kelnie, megszólalnia Jókai szobrában.

Az egyetlen méltó módja tehát a szobor megteremtésének az, hogy járuljon hozzá kivétel nélkül minden magyar ember. A vármegyék, a városok, a testületek, a társadalmi, az irodalmi körök, az iskolák, a nagy urak, a munkások, az öregek, a fiatalok, a gyermekek, a hajadon lányok, az ősz matróknak, kicsinyek és nagyok mind, mind rakják össze filléereiket. Nem kell sok ezres, de kell minél több millió fillér. Így lesz Jókai szobra méltó ércemléke Jókai nagyságának, így lesz Jókai szobra igaz kifejezője a nemzeti művelődés diadalmas hőse iránt érzett nemzeti kegyeletnek.

Porszemekből hatalmas alkotás: ez legyen Jókai szobra!

Akkor ez a szobor nem lesz hideg érc, — hanem zengő hárfa, melyből a nemzet dicsőségének örök dallama száll az ég felé!

A pénzügyi előirányzat.

Az 1904. évi állami költségvetés főbb eredményei.

A.) A rendes kiadások 1,024,562.180 Kval vannak előirányozva, vagyis az 1903. évre törvényhozásilag megállapított 995,879.360 Kval szemben 28,682.260 K. emelkedést tüntetnek föl.

A rendes kiadásoknak e tetemes többletéből 2,000.000 K. esik Ő császári és apostoli királyi Felsege legmagasabb udvartartási költségeinek tervezett fel-emelésére, a mire vonatkozólag a kormány által az Ő Felsege legkegyelmesebb felhatalmazása alapján az országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslat alkotmányos tárgyalás alatt áll. 902.963 Kval emelkednek a közözügyi rendes kiadások és kerek összegben 9,100.000 K. esik azokra a kiadásokra, melyek ugy a korábbi években, mint az utolsó költségvetés óta alkotott törvények végrehajtásával, illetve a jelenleg alkotmányos tárgyalás alatt álló törvényjavaslatokban tervezett rendelkezéseknek még az 1904. év folyamán leendő végrehajtásával merülnek fel. E törvények és törvényjavaslatok közül felemlítetük a nyilvános betegápolás költségeinek fedezéséről a közsegélyre szoruló 7 éven felüli gyermekek gondozásáról, és a gazdasági munkás és eselődépítészetről szóló 1900. évi XVI. t.—c. kiegészítéséről szóló törvényeket; a kivándorlásról szóló 1903. évi IV., három új csendőrkörület felállításáról szóló 1903. évi VII., és a határrendőrségről szóló 1903. évi VIII. törvényeiket, továbbá a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországok között létrejött pénzügyi egyezmény becikkelyezéséről szóló 1889. évi XL. t.—c. hatályának újabb meghosszabbításáról szóló 1904. évi VI. t.—cikket, végül az új beruházási törvényjavaslatot, a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról és a cs. és kir. közös hadsereg katonai nevelő- és képzőintézeteinél magyar honos ifjak részére létesített 250 állami alapítványi helyről szóló 1897. évi XVII. törvények módosítására vonatkozó alkotmányos tárgyalás alatt álló törvényjavaslatot.

A közgazdasági szempontból fontossággal bíró állami üzemek, és intézetek kiadásai együtt véve kerek összegben 10,500.000 Kval emelkednek. A sőjövődék, pénzverés és fémbeváltás, továbbá az állami erdők és ménesbirtok gazdaságok kivételével, a melyeknél a kiadások a jövedelmezőség kockázata nélkül leszállíthatók voltak, a többi állami üzemeknél, főleg pedig a m. kir. államvasutaknál, a posta, távirtda és távbeszélőnél, ugy a vonalhosszak növekedése, valamint a mindinkább emelkedő forgalom igényeire való tekintettel, s ezenfelül a m.

kir államvasutaknál az ottani alkalmazottak fizetésének tervezett rendezésével felmerülő többlet figyelembe vételével a kiadásoknak az eddiginél magasabb összegben való előirányozását mellőzni nem lehetett.

E kerek számban 22,500.000 K. többleten kívül mintegy 10,600.000 K. mutatkozik olyan többletként, mely a múlt évi állami költségvetésbe az év egy részére felvett illetményeknek az egész évi szükségletnek megfelelő kiegészítésére, továbbá az egyes kormányzati ágakon belül a közigazgatás, közbiztonság és a törvénykezés elodázhatatlan szükségleteinek kielégítésére, egyes közművelődési intézetek szükség szerű fejlesztésére, végül a közgazdasági szempontból támogatásra szoruló célok előmozdítására fog igénybe vétetni.

A rendes kiadásoknak e 33,100.000 Kval való emelkedésével szemben a pénzügyi tárcánál a fogyasztási és italdókat terhelő kiadásoknál, főként a cukorkiviteli jutalmak megszűnése folytán, egy kerek számban 4,500.000 Kt. tevő megtakarítás mutatkozik, a melynek figyelembe vételével a rendes kiadások tényleges emelkedése, kerekösszegben a fent említett 28,600.000 Kt. tesz ki.

A főbb eltérésekre szorítkozva a jelen előirányzatban.

1.) 2,000.000 Kval emelkednek a királyi udvartartás költségei az erre vonatkozólag benyújtott törvényjavaslatban foglalt intézkedéseknek megfelelően.

2.) 10.490 Kval emelkednek az országgyűlés kiadásai.

3.) 902.963 Kval emelkedik a magyar korona országainak a közözügyi rendes kiadásokhoz való hozzájárulása a delegáció szentesített határozatának megfelelően.

4.) 779.112 Kval emelkedik a nyugdíjak szükséglete, az állami alkalmazottaknak engedélyezendő pótlékokról szóló 1904. évi I. törvények végrehajtása következtében és az igazgatás legtöbb ágazatában a múlt évek folyamán engedélyezett személyzet szaporításnak és az 1904. évben várható nyugdíjazási esetek számának arányában.

5.) Az állandóságok szükséglete az előző évvel szemben 2,229.147 Kval emelkedik.

6.) 182.197 Kval emelkedik az egyes tárcákat terhelő kölcsönök szükséglete.

7.) A vasuti kamatbiztosítás alapján nyújtandó előlegek 468.749 K. többlettel irányoztatnak elő.

8.) 7,035.108 Kval emelkedik a Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükségletnek megfelelőleg az 1904. évi VII. t.—c. alapján.

9.) 46,013 K többlet mutatkozik a miniszterelnökségnél, mely többlet a személyi járandóságoknál elért 6.440 K. megtakarításnak is számba vételével tulajdonilag annak tulajdonítandó, hogy a

külföldön élő magyar honpolgárok határozottabb támogatása érdekében az e célra szolgáló hitel 50.000 Kval emellett.

10.) A belügyminisztérium rendes kiadásai 7,692,985 Kval emelkednek.

11.) Egészben véve 2,575,214 Kval apanak a pénzügyminisztérium rendes kiadásai.

12.) A kereskedelemügyi tárca rendes kiadásai összesen 9,735,017 Kval emelkednek.

13.) Összesen 1,472,072 Kval emelkednek a földmívelésügyi minisztérium rendes kiadásai.

14.) A vallás- és közoktatásügyi tárca rendes kiadásai összesen 2,589,882 Kval emelkednek.

15.) Az igazságügyi tárca rendes kiadásai 145,489 K. emelkedést tüntetnek fel.

E többlet úgy áll elő, hogy a kir. curiánál 3,762 K. apadás az országos fegyintézetek, kerületi börtön, gyűjtőfogház, közvetítő intézet és állami fogházak címénél pedig 91,060 K. apadás mutatkozik, a mivel szemben, egyes címek lényegtelen emelkedéseitől eltekintve, a kir. törvényszékek és járásbiróságoknál 163,717 K. a kir. ügyészségeknél pedig 67,344 K. többszükséglet merül fel.

16.) A honvédelmi minisztérium rendes kiadásai összesen 54,961 Kval emelkednek, mert a csapatok címénél mutatkozó 120,896 K. apadás és a csendőrségi költségek címén mutatkozó 12,798 K. apadás mellett az egyéb címek szükséglete összesen 188,655 Kval emelkedik.

B.) A rendkívüli kiadások (átmeneti kiadások és beruházások) összesen 165,522,441 Kval, vagyis az 1903. évre törvényhozásilag engedélyezett 86,226,863 Kval szemben 79,295,579 Kval nagyobb összeggel vannak előirányozva, és pedig oly módon, hogy az átmeneti kiadásoknál 3,613,255 K. többlet, a beruházásoknál pedig 75,682,325 K. többlet mutatkozik.

A beruházások céljaira felvett összeg lényeges emelkedéseinek okaira nézve megjegyeztetik, hogy ezt kizárólag annak a 77,435,000 K. hitelinek a felvétele idézte elő, a mely hitel a m. kir. államvasutak hálózatának kibővítéséről, vasuti és más beruházásokról valamint a szükséges költségek engedélyezéséről szóló alkotmányos tárgyalás alatt álló törvényjavaslat értelmében az 1904. évben végrehajtandó munkálatok költségeinek a fedezésére szolgál.

C.) Átérve a bevételekre a rendes bevételek 1,081,376,795 Kval, vagyis az 1903. évre törvényhozásilag megállapított 1,046,884,204 Kval szemben 34,492,591 Kval magasabb összegben irányoztatnak elő.

D.) Rendkívüli kiadások címén az előző évre megállapított 37,463,270 Kval szemben 109,305,150 K. irányoztatik elő, mihez képest 71,841,880 K. emelkedés mutatkozik, mely nagymérvű emelkedés kizárólag annak a körülmények tulajdonítandó, hogy a vasuti és más beruházásokról valamint a szükséges költségek engedélyezéséről szóló alkotmányos tárgyalás alatt álló törvényjavaslat értelmében az 1904. évben véghezviendő beruházási munkálatok költségeinek a fedezése céljából kibocsátandó kötvények értékesítéséből, a beruházások összegének megfelelőleg mint rendkívüli bevétel 77,435,000 K. irányoztatott elő.

Összevonva a fentebb ismertetett költségvetés eltéréseinek eredményét a költségvetés mérlege következőleg alakul:

1,024,562,180 K. rendes kiadással szemben 1,081,376,795 K. rendes bevétel

áll, vagyis a rendes kezelésnél 56,814,615 K. fölösleg mutatkozik.

Ellenben a rendkívüli kezelésnél 165,522,441 K. átmeneti és beruházási kiadással 109,305,150 K. rendkívüli bevétel áll szemben, vagyis 56,217,291 K. hiány mutatkozik.

Együttvéve a rendes és rendkívüli kezelést: 1,190,084,621 K. összeg kiadással 1,190,681,945 K. bevétel áll szemközt, vagyis végeredményben 596,324 K. fölösleg jelentkezik, mely fölösleg 1,643,728 Kval kisebb az 1903. évi állami költségvetésnek a törvényhozás által 2,241,952 Kval megállapított fölöslegénél.

Berzeviczy Jókairól.

május 11.

Jókai temetésén a kormány nevében Berzeviczy Albert dr. vallás és közoktatásügyi miniszter mondott gyönyörű bucsubeszédet. A többi szónoklatokat már a temetésről megjelent részletes híradásunkban közöltük. Ezuttal ime itt adjuk Berzeviczy miniszter beszédét, mely magasan szálló, nemes, lelkes méltatása a nagy költőnek.

Berzeviczy miniszter rendkívüli hatású szép beszéde a következő:

Hat évtized váltakozó magyar nemzedéknek boldog megszokásává lett az a tudat, hogy Jókai a miénk, Jókai él, alkot, nem mulik el egy nap, melyen szellemi életünk kincsesházát nem gazdagítaná képzelete, szíve, lángesze kifogyhatatlan ajándékaival. És nekünk meg kellett érnünk a napot, a melyen ridegen, elutasíthatatlanul, kérlelhetetlenül ránk nehezedik a végzet: Jókai nincs többé.

Más halandónak szelleme fényét, lelke erejét lassan, apránként oltogatja, fogyasztja a kor; szemünk láttára tűnik mind a kettő, kiszámíthatjuk végső ellobbanását, megbarátkozhatunk hiányának gondolatával. De Jókaiában megvalósulva láttuk azt, hogy Isten az ő kegyelméből való művésznak és költőnek a dicsőségen kívül örök ifjúságot is szokott adni. Az alkotó erő, a mely benne működött, mintha igazán egy öröklétre lett volna szánva, sohasem árulta el a kor terhének nyomását. Megmaradt benne mindvégig a fiatalos idealizmus, munkakedv és derült kedély, a mely éppen mert magát is mindig újra fiatalodni érzi, neheztelés nélkül nézi a kor s a nemzedék változását; sőt mi több, maradt benne mindvégig valami a gyermekiből is, a mely hisz a maga álmoképeiben, gyönyörködik még a buborék szinpompájában is és gyanútlan, vidám bizalommal tekint a jövőbe.

Boldogok mi, a kik ezt a törhetetlennek látszott költői lelket a magunké-
nak nevezhettük, boldogtalanok mi, a kik e költői lélek alkotó munkájának csodaszzerűségétől megtévesztve, mulandóságban hinni nem akartunk!

Igy kellett őt elvesztenünk magas korban is ifjan, későn is váratlanul és elkészületlenül, óriási munkásság után is pótolhatatlanul.

Milyen életet, milyen világot zár magába az a szűk koporsó!

A Révkomáromból kikerült pápai és kecskeméti diák, a ki festő akar lenni és már tizenhétéves korában irt szindarabjával az Akadémia dicséretét nyeri el, a fiatal író, a ki regényeivel rohamban hódítja meg az országot, a Petőfi barátja, a márciusi ifjak egyik vezére, a

ki kiáltványában a szabadság, egyenlőség és testvériség mellett hangoztatja a békét és egyetértést is, de mikor nemzetét harcban látja, maga is fegyvert fog. Azután az üldözött bujdosó, a kinok életét a hitvesi szerelem menti meg, a nemzet szomorú napjainak lánglelkű és varázsszavu elbeszélője, a ki tollával vigasztalja, földeríti, bizalomra, reményre serkenti nemzetét. E közben ugyanaz az, ki a legnehezebb viszonyok között az új alkotmányos korszak számára fentartani, kifejleszteni segíti a napi sajtót, a politika vigasztalanságába is bevilágít humorának játszi fényével. Majd, az újabb alkotmányosság korában, fáradhatatlan regény- és drámaíró munkássága mellett, mialatt műveinek kötettszáma immár a háromszázat meghaladja, ő, szépirodalmunk elismert vezére, fejedelme, mint szónok is gyakran elragadja a hallgatóságot, mint politikus tollát a törvényhozás szolgálatában is ragyogtatja, lelkesíti az ifjú írói nemzedéket, hogy pálmáerdő válják a fiatal gesztből, királyi sarkakat nyer meg irodalmunk szeretetének és művelésének s királya elismerésétől, nemzete szeretetétől környezve, ötvenéves írói pályája emlékezetes örömnépén ezt vallja: Eletemnek alkonyán meg van az a lelki megnyugvásom, hogy a miért ifjúkoromban lelkesültem, azt vénségemben megvalósulva látom, hogy nem hiában hirdettem a feltámadást.

És ez csak az, a mit átéltem. Hol maradt mindaz, a mit megálmodott, leirt, örökül hagyott nekünk; leirt azzal a népeletbe, az emberi szívbe, a természetbe behatoló lélekbuvárí éleslátással, mely a költői alkotás leghatalmasabb eszköze, egyszersmind a képzelet varázslámpájával, a lángész intuíciójával állítván a csalódásig élettelenesen szemünk elé soha nem látott gazdag és csodás világokat.

Ő maga úgy fogta fel a költő küldetését, hogy tartozik nemzete lelkének kifejezése lenni, és viszont hivatása megállítani az égő csipkebokrokban az Istent és tolmácsolni az égi szót a ráfigyelő nemzet előtt.

Minden valódi költőben van valami a profétából és valami az apostolból. — Jókaiában is megvolt mind a két elem. A muzsától megihletett társaival együtt megérzi, lelkesen hirdeti a szabadság és nemzeti föllendülés közelgő tavaszát; a lesújtott ország szenvedéseinek sötét éjszakájában mindig maga előtt látja, közeledőként üdvözlő az új hajnal hasadását. A szabadság és nemzeti nagyság lánglelkű apostola marad mindvégig, — minden körülmények között, minden téren, szóval és tollal, mint író, mint politikus és mint ember. Mint ifjunak és mint aggastyánnak a költészetben és a közéletben ideáljai ugyanazok maradnak. nem változik lelkesedése, ékesszólása sem melylyel érték küzd. Mialatt eszméi, érzelmei kiapadhatatlan forrásából mérhetetlen kincsekkel gyarapítja szellemi birtokunkat, művészete tökélyre emeli, gazdagítja nyelvünket is, szelleme termékeinek hódítása az egész művelt világban nemzetünk s a külföld szellemi kölcsönhatását a mi javunkra közelebb hozza az egyensúlyhoz.

Nincs a hálának, nincs a kegyeletnek szava, módja, ereje arra, hogy elérni legyen képes azt a dicső örséget, a melyet nekünk te, nagy halottunk hátrahagysz!

Egy nemzet királyával élén teszi le kegyeletének jeleit, hullatja könyeit ravatalodra, az egész föld korekségén megilletődéssel emlékeznek meg a te ki-multadról.

Eszméiben gyönyörködött az egész világ, de azért te mégis csak a miénk voltál; nemcsak büszkék voltunk rád, szeretett is nemzeted, szeretett úgy, a mint író ritkán volt szeretve. És te is szeretted nemzetedet! Haláloed nemcsak szellemed fényétől, szereteted kincsétől is fosztott meg bennünket.

Ezelőtt tíz évvel ugyanezen a helyen, a nemzet egy másik nagy halottjának ravatalánál azt mondád: A lélek nem hagyja el azokat, a kiket szeret. — Szavaid ígéretté, tulvilági üzenetté lesznek e percben. Lelked nem fogja elhagyni nemzetedet, benne fog élni, lángjai ezerekre árasztva, és gyönyörködve fogja látni beteljesedését annak, a mire követőidet buzdítottad: a nemzet, melynek te és társaid életéért közdöttetek, ki fogja vívni halhatatlanságát is!

Isten veled, legyen mi közöttünk áldott a Te emléked!

Az iparfejlesztés.

Az u. n. állami kedvezményekkel ma már teljesen tisztában vagyunk. — Negatív jellegű kedvezmény, mely jó, ha egyébként is kedvező az ipar helyzete. De bizony egy maga nem lehet hatással arra, hogy emelje az ipart. A harmadik ilyenü törvényünk van, de a legutóbbi romlott gazdasági korszakban alkottatván, nem látjuk eredményeit, igazolván azt, hogy állami jóakarát még vajmi kevés életerős ipar teremtéséhez. És így osztrák oldalról az állami kedvezmények ellen intézett támadásoknak tárgyi alapja nincs. Az állami támogatás rendszere bármily megokolt is legyen hazai viszonyaink közepette, ugyancsak a tapasztalat igazolja, szintén nem elegendő a nagy nemzeti cél elérésére.

A magyar iparpolitikának e két eszköze csak szubszidiárius jellegű s hogy nálunk nagyobbra nőtt, azon vizsgálat helyzet folyamánya, hogy a közös vámterület kényszerít a kerülő uton való haladásra s állami költségen kell ez oldalról a közönség hátrányai ellen védekezni, oly helyzet, mely sehol a világon elő nem fordul, mert etikailag teljesen tarthatatlan is.

Egyébként is a szegény magyar ipar fejlesztésére mindig csak etikai eszközök állanak rendelkezésre: ami szükséges ugyan, mert a gazdasági életből sem hagyhatók ki, meg is becsüljük, de elvégre is ipart csupán biztatással, lelkesítéssel teremteni nem lehet.

Ilyen etikai eszköz, amiből élni kellene a magyar iparnak, az iparpártolás, a nemzeti érzésnek szolgálatába való hajtása. Ez is speciális magyar iparfejlesztési eszköz. Bizonyára nem kicsinyelhetjük a magyar társadalom nemes és becses felhevülését, mely iparunkat ösztönzi és elevenebb tevékenységre serkenti, azonban merőben érzelmi alapokra anyagi kérdésekben biztonsággal építeni nem lehet. Az érzelmi momentumok egészekben szépen nyilatkoznak meg, határozataik nyilvánosságra bőség-gel hozatnak, de egészen más az egyéni cselekvés, a mindennapi életben való érvényesülés.

A magyar ipari fejlődés főbb akadályai: a magyar társadalom kedvezőtlen közszelleme, az ipari pálya lenézése, a munka iránt való tiszteletlenség, az avult nézetek uralma, a relative és abszolút kevés munkaerő és szakképzettség hiánya, a tőkének bizonytalansága.

A kormány iparfejlesztési politikája, az állami beavatkozás ezt nem pótolhatja

és sajnosan esik konstatálnunk, hogy a magyar társadalmi munka messze mögötte marad a kormány tevékenységnek s társadalmunk ma is mindent az államtól vár s tulásba viszi az állami proteccionista gazdasági politikát. Az állami kormányzat legfeljebb az akadályokat hárihatja el, az utait egyengetheti s a kereteket adhatja meg, szolgálatába rendelheti közlekedési politikáját — de a valódi alkotás a társadalom kötelessége. Az iparfejlesztési politikát nálunk úgy fogják fel, hogy ilyet csak az állam üzhets az állami feladatok köréhez tartozik, holott minden épp úgy tartozik a társadalmi feladatok csoportjához s az angol, német, amerikai hivatalos ipari politika erőit, beltartalimat csakis a társadalmi tevékenység által nyer, mert e nélkül nem képes érvényesülni s a legszébb hivatalos törekvések papíron maradnának, amint ez hazánkban vajmi gyakran bekövetkezik.

A közgazdasági politika igazi hordozója maga a társadalom. Nálunk azonban hidegen hagyják őt a nagy gazdasági kérdések, melyek lábba hozzák a nyugatot. A hivatalos iparpolitikának ez állapot tehát nem előmozdítója, hanem egyenest gátja s addig nem is bizunk, fájdalom, sikerben és eredményben, míg a magyar társadalom e téren passzív, inveció és akaratnélküli bátran, de keményen szólva — renyhe marad s mindent az államtól, állami intézkedéstől vár s öibe tett kezekkel várja, lesi az önálló vámterület tudj Isten mikor bekövetkező esélyeit.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 20.

Az ülést Perczel Dezső elnök vezette. A ház népes és jelen vannak a kormány tagjai is valamennyien, minthogy ma nyújtja be Lukács László pénzügyminiszter a költségvetési előirányzatot.

Elnök most, hogy a ház megalakult, indítványozza, hogy a képviselőház Jókai Mór elhunytán jegyzőkönyvben adjon részvétének kifejezést. (Általános helyeslés.) Majd bemutatja Csanádvármegye feliratát arról, hogy a királyi kabinetiroda németül levelez.

Madarász József sajnálja nagyon, hogy olyan dolog, hogy a kabinetiroda németül levelez, megeshetik.

Tisza István gróf kormányelnök kijelenti, hogy a dolognak utána járt és kisért, hogy könyöradományi ügyekben német blankettát használt a kabinetiroda, Intézkedett, hogy jövőben ez is magyar nyelvű legyen. (Általános helyeslés.)

Madarász József kijelenti, hogy ez teljesen megnyugtatója.

Tisza István gróf határozati javaslatot terjeszt be a kvóta megállapításáról és egy jelentést nyújt be, az 1903. évi IV-ik évnegyedről szóló költségvetési eltérésekről.

Elnök javasolja, hogy először a pénzügyminiszter terjessze elő expozéját és csak ezután ejtsék meg a bizottsági választásokat.

A ház úgy határoz.

Lukács László pénzügyminiszter áll most fel, hogy előterjessze expozéját és benyújtja a folyó esztendői költségvetési előirányzatot.

A pénzügyminiszter előjárójában

utal a tavalyi exlexes esztendőre, majd mielőtt főbb vonásaiban ismertetné a mostani költségvetést, a tavalyi zárszámadásra reflektál. Az 1902. évi költségvetési törvény 187,000 koronában állapította meg a többletet, a zárszámadás szerint 2,458,000 koronában haladta meg a bevétel a kiadást, a tényleges eredmény valamivel még kedvezőbb volt, noha a kormány nem vette föl a 32 millió kölcsönt, amelyre a törvény felhatalmazta, és a melyet a költségvetésen kívül vehetett volna fel. Az állam nemcsak eleget tett minden kötelességének, hanem 6,400,000 korona bevételi fölösleg mutatkozott és a pénztári eredmény 29 millióval volt kedvezőbb, mint az előirányzat. A rendes kezelésnél 39 millióval volt kedvezőbb az eredmény az előirányzatnál és ezt az óvatos praelicumirénak lehet köszönni. Hogy a pénztári fölöslegre pedig nagy szükség van, ezt megmutatta a törvényen kívüli állapot, mikor ez tette lehetővé az állam háztartást. Előre jelentheti, hogy az 1903-as zárszámadás nem lesz oly kedvező, mint az 1902-iki. Az exlexben adóban és jogi illetékben 51 millióval kevesebb folyt be.

Hogy ez a nagy visszaesés meg nem rendítette az államháztartásunkat, köszöntjük ezt pénztári készleteknek, a jó termésnek és a buza jó árának. Az 1904 évi költségelirányzatban nagy az emelkedés is már a rendes kiadást és abnormis emelkedést mutatnak. Tömérdek új költség háramlik az új törvények és törvényjavaslatok révén az államháztartásra, melyek közt az államvasuti alkalmazottak számára 5,783,000 korona van fölvéve. A miniszter ezután ismerteti a költségvetés főbb tételeit.

Kétségtelen, ugymond ezután, hogy a közeljövőben oly nagy mértékben fognak szaporodni a kiadások, hogy azokat a mai bevételekből fedezni nem lehet. Szerencse még, hogy általános gazdasági fellendülés kezdetén vagyunk, amelynek érdekében sietnünk kell a kiegyezés és a kereskedelmi szerződések megkötésével. Sajnos azonban, hogy nem lehet csupán a gazdasági fellendülésben bizni, főleg mikor pozitíve tudjuk, hogy mily kiadások fognak emelkedni. Gondoskodni kell tehát a bevételek szaporításáról. Azon a forduló ponton, amelyhez már eljutottunk, kéri a képviselőházat, hogy az államháztartás egyensúlyának megtartására irányuló törekvésében a kormányt támogassa. (Viharos éljenzés a jobboldalon.)

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter több rendbeli jelentést nyújt be.

Szünet.

A szünet után a bizottságokat választották meg, — a mire az ülés véget ért.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Városi csendőrség.** A Lovass Zsigmond nagyváradai főmérnök szerkesztésében megjelenő Magyar Városok Közügyei c. szaklapban olvasuk a következőket: Domahidy Elemér, Debrecen város főispánja megakarja valósítani a városi csendőrség eszméjét. A csendőrséget akarja felkérni a városi rendőrszolgálat teljesítésére, mert a rendőrség nem tud megfelelni hivatásának. Debrecenben a külső területeket a város már önként, a maga jószántából a csendőrség felügyelete alá helyezte. A kísérlet fényesen bevált, a csend-

őrség kitűnően teljesíti feladatát és a város nem bánta meg cselekedetét. Ez adta az impulsust a főispánnak, hogy a város belterületén is állítsák fel a csendőrséget. A debreceni terv nagyon is méltó a tanulmányozásra és azt hisszük, hogy az ország többi városainak példát ad majd a városi csendőrség szervezésével, vagyis a rendőrszolgálatnak a csendőrségre bizásával. Annyi bizonyos, hogy a városoknak a csendőrség kevesebbe kerülne, mint a mostani rendőrség és bizonyos, hogy átszervezése fellette szükséges.

× **A rendőrség ujjaszervezése.** Domahidy Elemér főispán vezetése mellett a kiküldött bizottság hetek óta buzgólkodik a szervezeti szabályzat átdolgozásán. A városi szervezet tárgyalása közben eljutottak már a rendőrség ujjaszervezéséhez. Sok szó hangzott már el ebben az ügyben. Vannak akik a csendőrség behozatalát sürgetik, míg mások a rendőrség államosítása mellett vannak. Ebben az ügyben Végh Gyula főkapitány tegnap délután 4 órára egybehívta a rendőrkapitányokat és felszólította őket, hogy a rendőrség szervezetében történendő újításokra nézve ők is tegyék meg javaslataikat.

Régi képek.

Visszaemlékezés a gazdászok szereplésére.

A vándor uton van egy-egy megpihenési hely a mikor a munkában, a napi kenyér keresésének a munkájában, belefáradva visszagondol a multa az ember, feltáruinak a régiek alakjai, képei . . .

Most, hogy éppen ma tartják az egykori gazdász fiuk husz éves találkozásukat, elvonulnak előttem ezek a kedves régi képek.

Az öreg Foltényi Vilmos bácsi ezélt husz évvel éppen úgy mint ma, napi sétáját tartotta s utjába hozzá csatlakozik két ifju gazdász ismerőse s az öreg urat rövidesen felkérlik s megis nyerik arra, hogy a gazdászok által tervezett műkedvelői előadást rendezze.

Török Gábor szeretett tanárunk védnöksége s Domokos Kálmán igazgatónk jóváhagyásával nemes célt tűzve ki, a segítő egyletünk javát, össze is állítottuk az előadás szereplőit, kitalálta a férfi szereplő mind a „Falu rosszához“ a lelkesült gazdász fiukból. Az olvasó próba után következett a színpadon való kísérletezés s midőn egyikünk mint cigány bemutatta képességét, Foltényi bácsi örömeiben úgy nyilatkozott, hogy még minden maszkirozás nélkül is „tökéletes, bizony isten tökéletes cigány“. Szóval az öreg ur előre jóslgatta, hogy az előadással nem fogunk kudarcot vallani. A színészkedésünk közbe persze a tudománynak is éltünk. Egyszer e közben Darvas Béla barátomat Domokos Kálmán igazgatónk a folyosón megszólítja s int neki, hogy kövesse az irodába, s barátom mit sem sejtve követi. Az iroda ajtaja amint azonban bezáródik, az igazgató ur lehetőleg komoly hangon, de igen jóakaró arccal kezdi beszédjét:

— Igen kérem, azt akarom mondani, hogy kegyed szolid emder és jó barátja Pálfi, hát csináljon vele valamit, mert én arról az urról mostan sok min-

dent hallottam, éjszakázik, muzsikáltatja magát, danol, szóval tivornyázik, duhajkodik.

Darvas barátom erre meglepetve kérdezi:

— Hát mit csináljak vele igazgató ur?

— Hát kérem, zárja kalitkába mint egy kanári madarat. (Persze ezalatt szoba fogságot értett.)

Erővid párbeszéd után Darvas ajánlja magát, kimegy s éppen szembe jön vele Pálfi Gyurka.

— Te Gyurka, rólad akar beszélni az igazgató ur, eredj be az irodába: — fogadja Darvas Pálfit, mire a Gyurka belép az igazgató szobájába a a fentebbit mint megrovást végig hallgatja s megkezdte védőbeszédjét a következő pár szóval:

— Kérem igazgató ur egy-egy kicsit olykor-olykor igaz, hogy mulatok, de hát az csak az előadás érdekében történik.

— Ugyan kérem, ne beszéljen már ilyen zöldeket, hogy történnék az az előadás érdekében, hogy kegyed annyit danol, hogy utoljára is bereked.

— Nem az van abba igazgató ur, hanem a „Falu rosszában van egy csárdai jelenet, a hol nékem mulatni kell s hogy ezt jól meg tudjam játszani, magamat gyakorolom.

Erre igazgató és gazdász elnevetik magukat s rendben volt a dolog.

*

Jött a jelmezes próba meghívott közönség előtt, az igazgatónk a befejezés után karonfogva jött a feleségével kifelé a színházból s amint a nem szereplő gazdászokat egy csomóba megpillantja, a nejét elhagyva közéjük lép s így fejezi ki elismerését.

— Na kérem mindent hittem, de ezt nem hittem; ezek a gazdászok első évben rendeztek egy balyu majálist, második évben a gazdász bálokat elevenítették fel, mostan meg rendeznek egy műkedvelői előadást és ha sokáig itten maradnának, ki tudja hogy mi telnék még ki tőlök.

A jól sikerült előadás után Foltényi bácsi is haza ment s a Balázné asszonyomék (akkor ottan lakott) kocsissa az előadásról így nyilatkozott:

— No tens ur, még többet tudnak ezek mint a ténsurék.

*

Husz év előtt a tapsok elhangzottak s a Magyariek zenéje mellett folytatódott mulatságnak is vége lett z a tűnő emlékekből kibontakozik egy alak, a ki először az akkori gazdászokkal lépett a színpadra s akinek azóta az a színpad otthona dicsősége és mindnyájunknak büszkesége. Ezekkel a gazdászokkal játszott a Feledi Boriskát Kis Irén. Mennyi taps jutalmazta, mennyi szép reményre jogosító elismerés bátorította arra, hogy reá lépjen a küzdelmes életpályára a hol kétszer halnak meg az emberek, a hol a vakító fényben ezerek dicsőítése mellett a szereplő elfelejti emberi lényét s többnek nagyobbnak az Istenhez közelebb állanak képzeli magát. De ezért hányzor a bánat könnye csillog a szereplő szemében, mikor valami kedves vágya beteljesedett s a lelke örülni és nevetni szeretne és hányszor vidáman kacag a színpadon, mikor a lelke mélyén sötétebb a bánat, mint a koporsó gyászos fedele. Bátor lépését siker koronázta s mentől több babér terem utain, annál boldogabban büszkébben emlékezünk reá. Egy másik kimagasló alak volt még Darvas

Béla Gonosz Pistája. Színpadra való termettséggel alakította s játszotta meg e nehéz szerepét és ha gazdasága nem tartja vissza a színészi pályára lép, nem nagyitva jóslták neki, hogy az ország első színpadára van teremtve. Így ellensége egyik dolog a másiknak s úgy vélem, hogy akit annyian félre ismernek egyszer a nagy közönséget hatalmas tanulmányon alapuló alakításával s fellépésével meglepi. Vagy egy bizonyos koron tul nincsen ingere már a tapsnak a színpadi fénynek? Minden megváltozhat egyéniségünkben, de a hivatottság utáni vágy a mely keblünk mélyén születik, deresedő fővel is változatlan marad s azt sem idő sem viszontagság meg nem törheti. Egy kis országot hagyott el, melyben vezér lehetett voln s így munkálkodik mint közkatona a gazdaság terén.

Az emlékezet égő fáklyája mellett néhány alak az ezélt husz évvel szerepelt gazdászok társaságából s a mig ezek kiemelődnek, a többi nem egyenlő abban, hogy a szíve mélyén ápolja a hazaszeretet szép virágát s Debrecen falai közt az akkori kitűnő vezető kartól az élet küzdelmeivel szembe szállni s nemes célokért lelkesedni megtanult.

Öngyilkos hittanhallgató.

Hiszen nincsen feltámadás!

Tegnap délután a Nagyerdőben szíven lőtte magát Dobra Jenő, a főiskola másodéves hittanhallgatója. Az öngyilkos ifju nyomban meghalt. És halála előtt alig husz perccel, mikor már kezében szorongatta a fegyvert, abban a gondolatban keresett vigasztalást, hogy — hiszen nincsen feltámadás! Levelet irt barátaihoz odakint a Nagyerdő egyik most lombosodó öreg fája alatt és ebben a levélben, amerikai párbaj kényszerét vallva öngyilkossága okául, zavaros lelki állapotában abba az egyetlen gondolatba kapaszkodott bele göresösen, hogy — hiszen nincsen feltámadás!

Hiszen nincsen feltámadás! . . . És ezt egy fiatal hittanhallgató irta halála előtt alig husz perccel. Nem esoda, hogy ellankadt a kéz, mely ezt leirta és már csak arra volt elég erős, hogy az elesügedt szívre szorítsa a gyilkos fegyvert. Hiszen nincsen feltámadás! . . . A pont e mondás végén az a dördülés, mely az erdő májusi csendjét fölzavarta s egy élet lángját erőszakosan kioltotta.

De csak egy pillanatig tartott a halál esöndje a természet öln . . . mert azután megint tovább zizegett az a halakán zümmögő moraj, mely nélkül az erdei csend el sem képzelhető. Az ijedt tücsök a dördülés után újra kezdte ciripelését, a hangyák tovább cipelték elejtett morzsájukat, a madarak ismét dalba kezdtek és a megriadt szellő tovább ölegette lanyha fuvalmával azt a rügyedző magános tölgyet, melynek tövében fakóra vált arccal fekszik a halott ifju, a ki mikor a mulandóságból átröppent az örökkévalóságba, csak annyit tudott dadogni utólszor a földön, hogy hiszen nincsen feltámadás!

*

Tegnap d. u. 1 óra körül a Nagyerdőben történt öngyilkosságról tudósítónk a következő részleteket közli:

Dobra Jenő 22 éves II-od é. hittan-hallgató közszeretben álló fiatalember volt egy barátai, mint tanárai előtt, kik törekvésért és tehetségét becsülték s szép jövőt jósoltak neki. A különben visszavonult életet élő csendes és szorgalmas ifju néhány nap óta több ízben mulatott, a mi feltűnt barátainak. Néhányszor tréfásan faggatták, hogy mi változtatta meg, mire egyik benső barátjának azt mondta, hogy úgy sem sokáig él, miután amerikai párbaj kötelezettsége alatt áll s neki meg kell halnia. Barátja tréfának vette a dolgot egész tegnap délig, a mikor levelet kapott Dobra Jenőtől, melyben értesíti, hogy holttestét az alatt a fa alatt találják meg, a hol együtt szoktak pihenni a Nagyerdőben. Ketten azonnal a Nagyerdőre rohantak s utközben a Dobos pavillon pincéjétől megkérdezték, hogy nem látott-e egy magyar ruhás fiatal embert erre jární.

— De igen, volt a felelet, itt irogattott az asztalnál, s ép az előbb ment be az erdőbe.

Lélekszakadva siettek a megjelölt helyre s körülbelül 50 lépésről látták, hogy Dobra ott fekszik a fa alatt, könyökre támaszkodva, előtte levelei s kezében a revolver. Még élt. Még nem követte el tettét. Megmenteni! Egyszerre villant át agyukon a gondolat, s óvatosan közeledtek felé, hogy észrevétlenül mintegy rátörve lefogják s meghiúsítva tervét, megmentsek az életnek.

Azonban az ő tervük hiúsult meg. A mint a két jó barát óvatosan, nesztelen léptekkel közeledett felé, megroppant lábuk alatt egy letörött galy, Dobra odanézett s észrevette őket. — Hirtelen felugrott s kezében a revolverrel szaladni kezdett előlük. Ezek utána.

— Jenő! Állj meg! Az Istenre kérünk!

Tíz lépésnyire érhettek hozzá, midőn Dobra hirtelen szembe fordult velük, s szívének szorította a revolvért elsütötte. Tagjai összerándultak, hatalmasat ugrott s arca esett. Utolsó szavai ezek voltak:

— Nem jól talált. Adjatok még ide.

Mire dr. Balkányi Ede s dr. Szentpáli Béni orvosok megérkeztek, már csak a beállott halált s az öngyilkosságot állapították meg.

Érdekes az, amit az egyik levél háttára írt halála előtt egy pár perccel.

— Azt hiszitek, bolond vagyok, mert meghalok? Ti vagytok bolondok, hogy éltek...

Hulláját Mihályi István rendőrbiztos a közpórházba szállíttatta.

Tettének okául hátrahagyott leveleiben is az amerikai párbajt említi, a mit bizonyít barátainak elbeszélése, a kik azt mondják, hogy tegnap délelőtt Budapestre sürgönyözött valakinek, a kivel békülni akart s a kitől hiába várta a választ...

Zsebeiben hat levelet találtak: édes anyjának özv. Dobra Károlynénak Hajduböszörmény. Özv. Veres Kálmánénak Helyben. Fodor Imruskának Zilah. Erdei Károly és Kun Szabó Gyula tanuló társainak. Ezek kivül: „Barátaimhoz” címmel egy nyitott levelet, mely a következő:

Szeretett Barátaim!

Midőn ezt olvassátok, én már halott vagyok! El kell mennem egy jobb hazába, hol már semmi se fáj, a hol boldog az ember, csendes, és nyugodt. Oh nyomorult az élet! Ma vigadunk, holnap sirunk, ma nevetünk,

holnap zokogunk. Ilyen voltam én is, de jött egy gyerekes dolog, egy amerikai párbaj. Ma végső nap és így végem. Lehet, hamar elfeledtek, de szellemem eljön hozzátok, hogy megnevetessen titeket. Oh nem érzitek ti azt, hogy mi az a halál?! Boldogálom mely örökké tart. *Hiszen nincs feltámadás!* Oly hívogató e cső, oly kedvesen int, megyek már, sietek. Tanuljatok, dolgozzatok, — csak amerikai párbajt ne vivjatok. Ez nagy szamárság. Haladjatok a pályán rendületlenül előre. Küzdjétek, míg én álmodok. Egy ólom, és e szív megszűnt dobogni. Oh könnyen adják a halált! Nehogy valaki sajnáljon közületek engem, hiszen boldog vagyok már, meghalok. Fáj itt-hagynom, kiket szerettem. De itt kell hagynom. Mulassatok, míg én hallgatok. Énekeljétek el siromon azt a dalt, amit szerettem: „De ki tudnám panaszkodni magamat.” Igyatok néha az én egészségemre is. Én már nem ihatok. Ha néha este szobátokban ültök, eljövök egyenkint hozzátok; idézzetek fel, s ha lehet megjelenik szellemem — és most Isten veletek! — Tandem felix! Ölel mindnyájotokat szerető barátotok

Dobra Jenő.

H I R E K.

Tavaszi séték.

— Panaszhang a Szentanna utcáról. —

Debrecennek van egy nagyerdője, melyhez hasonló nincs széles Magyarországon. Lombos fái, jól gondozott utai a városi tanács körültekintő gondosságát bizonyítják. Ugyszólván egyetlen üdülőhelye ez a nagyerdő azoknak, akiknek a sors nem adott módot kertek és szőlők, tanyák és nyaralótelepek létesítésére, szerzésére.

A legtöbb ember tehát arra van utalva, hogy kövek között kell élnie. Alig találunk a mi beépített telkeink közt olyan házat, melynek lombos udvara volna. De mivel ez így van minden nagyobb városban, megnyugszunk a változhatatlanban és nem is kívánjuk, hogy a beépített telkek tulajdonosai ligeteket varázsoljanak elő udvarukon.

Annál inkább óhajtjuk azonban, hogy a meglevő fák ne irtassanak ki. Pedig ez történik most a Szentanna-utcai sétányon.

Egy gondolat, egy ötlet és ennek áldozatul esik a szentanna-utcai lakok arnyas sétánya. Nem mondjuk azt mi, hogy az a lombos hely diszes sétatér volt, azt sem állítjuk azonban, hogy kevés költséggel fenn nem lehetett volna tartani a mult ezen emléket. De még mostani állapotában is ért annyit, mint az a terv, mely ma elpusztít onnan minden fát csak azért, hogy újakat ültessen helyére talán a jövő század ott sétálóinak gyönyörűségére.

Nem tudjuk mit szól a fapusztitáshoz Simonffy Imre, nyugalmazott polgármester, aki soha el nem muló érdemeiket szerzett Debrecen utcáinak fásítása körül. És mit szólnak ehhez a Szentanna utcai lakosok, akik alig várták a tavasz ébredését, hogy a zöldelő lombokban gyönyörködjenek. — Utcájuk ékessége immár porba omlik és az utcarendezés szent nevében szépérezküket mélységes esorba érte.

Ugy halljuk, hogy kövezett kocsiut fog épülni a mostani sétatér közepén,

két oldalára pedig fasorok lesznek ültetve. Történik pedig ez az uttest egyenes vonalának megállapítása okából, mert az óriási (?) forgalmat eddig a két oldaluton lebonyolítani nem lehetett.

Hogy mily hosszú időbe telik egy arnyas hely keletkezése, példa rá a Petőfiteren levő kert, ott is dolgozott pár év előtt a fejsze alaposan. Míg azelőtt a vén fák hűs pihenőt adtak az ott sétálóknak, ma az odatűző nap teljesen élvezhetetlenné teszi a kertet a sétáló közönségnek. Ugyanez fog bekövetkezni a Szentannán még az esetben is, ha jókora növésű fákat ültet is oda az újító.

Nem tudjuk megérteni mi Szentanna utcai lakosok azt, hogy miért nem maradhatott az eddigi közlekedés meg a sétatér bal és jobb oldalán és miért kellett éppen a szívet átvágni a Szentanna fasorainak.

Talán helyesebb lett volna a rombolás munkálya helyett némi költséggel megújítani a régi sétatér és néhány csinos kerti padot állítani bele a közönség részére.

Maholnap megérjük, hogy a nagyerdő is eltűnik a föld színéről.

* Az OMKE szervezkedése. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés május 22-én pünkösd vasárnapján tartja közgyűlését Budapesten. Ez alkalommal a közgyűlésen résztvevő fölutazók számára vasuti jegy kedvezményt is eszközöltek ki.

E gyűlésen választják meg az országos egyesülés elnökét, tisztikarát és választmányát. Ugyanazon nap lesz a választmány első szervezkedő ülése. A közgyűlésen részt fog venni a kormány képviselője is, valamint a főbb hatóságok, közgazdasági intézményeknek a küldöttei is.

Az Omke helybeli szervezői buzgó munkát végeznek a hajdumegyei kerület érdekében. Tegnap szél ment minden irányban fölhívó körlevelük. A napokban megkezdik a taggyűjtésre önként ajánlkozott tekintélyes kereskedők körutakat. Ajánljuk őket oly szíves fogadtatásba, amilyen készséggel áldozzák idejüket és munkájukat a közérdek szolgálatára.

A hajdumegyei kerületnek formális megalakulását kimondó közgyűlés most már végleges megállapodás szerint június 12-én lesz megtartva. Megjelennek Budapestről az Orsz. Egyesülés elnöke és több előkelő tagja is. Vidékről is nagy az érdeklődés, így bizonyára igen népes és igen tekintélyes lesz a gyűlés, ünnepnapja a magyar kereskedő világnak.

Az Orsz. egyesülés május 22-ki közgyűlésére fölutazók részére már említett jegykedvezmények a következők: oda vissza II-od osztályu jeggyel I. osztályon, III. oszt. jeggyel II. osztályon, fél III. oszt. jeggyel III. osztályon lehet utazni. Az erre jogosító igazolványokat igénylők fölkértenek, jelentkezzenek az OMKE hajdumegyei kerülete ideiglenes irodájában: dr. Rácz Lajos kam. fogalmazónál.

* Gazdászok összejövele. Husz évi távollét után a debreceni volt gazdászok tegnap este az „Arany Bika” vendéglő helyiségében tartották összejövetelüket. A Magyarok zenéjétől s a vidám jó hangulattól s egy igazi magyaros mulatságtól volt hangos a szálloda terme s hiába vegyítette az idő a barna hajfürtök közé az ősz hajszálat, a szív, a kedv, a baráti összetartás a gazdászoknál a régi maradt. Ottan voltak nők: Kará-

csonyi Zsigmondné, Szabó Jánosné, Ibrányi Miklósné, Ungvári Lászlóé, Basa Józsefné, férfiak a volt tanárok közül: Török Gábor főerdőmester, Czajlik István igazgató, Biró Pál gazdálkodó, a volt hallgatók közül: Szabó János, Gajzágó elemér, Vadász Emil, Csanak János, Darvas Béla, Jurcsák Béla, Hajdu Gyula, Szabó István, Mesteller János, Ibrányi Miklós, Basa József, Ungvári László s Török Elemér gazdasági intézeti tanár.

* **Esküvő.** Tegnap délután esküdött örök hűséget Psenyeczki Nagy Zoltán tanítóképzőintézeti tanár bájos menyasszonyának Czégely Gizellának. Az esketési szertartást Szele György lelkész vezegte. Násznagyok voltak Orosz István a tanítóképző igazgatója és Sárváry Gyula dr. tiszti főorvos. A fényes esküvőn jelen voltak Balogh Ferenc tanár a nejevel, Kolbenhayer Kálmán törvényszéki bíró a nejevel, Uzonyi Géza kir. alügyész és neje Budapestiől, a menyasszony és vőlegény családtagjai, rokonai és tisztelők serege nagyszámmal. Nagy Zoltán tanárt, ki jeles zongorajátékaról széles körben ismeretes, a debreceni közönség szerencsekívánata üdvözli házasesetének küszöbén.

* **Kínai ember nálunk.** Érdekes fiatal ember volt tegnap délután a főkapitányi hivatalban. Egy hónapja jön Sanghainból és kínai faragványok árulhatására kért főkapitányi engedélyt. Csen-Csiu-Fengnek hívják, 18 éves még és már egy éve házas.

* **Rablók Nagylétán.** Tegnap délután jelentették a főkapitányságnak, hogy gróf Zichy Tivadar nagylétai uradalmából ismeretlen tettesek tíz darab tinót elhajtottak. A névtelen tinókötők iránt a rendőrség és csendőrség melegen érdeklődik.

* **Halálozások.** Debrecen város halottai az elmúlt napon a következők voltak: Kontrák Juliánna róm. kath. 10 éves, özv. Mandel Jakabné szül. Nagy Amália izr. 68 éves, Czuka Juliánna róm. kath. 2 éves, Szondi János ev. ref. 2 éves.

* **Nagy idők tanuja.** Nagyon sok időt élt, sokat szenvedett s még sem öszült meg. Nyomtalanul suhant el feje felett az idők vihara. Csupán járása lett lassabb, tipegőbb. Sokáig hordta a bilineset, mit a sok rossz ember és mostoha sorsa rakott reá. De ő csak türte némán, egyetlen jajsztót sem ejtve, soha egy panaszos szót ki nem bocsátva ajkain, amelyeknek nyomoruságos koldusélet jutott osztályrészül. És mégis. Ha nézzük ezt a kihűlt tetemet, ezt a hajdani idők óriását, ki deccot a természet romboló erejével, elfog bennünket a szomorúság és az a megdöbbentő gondolat ver mély gyökeret agyunkba; mindnyájunk sorsa ez! Meghalunk, elmulunk egyszer mi is, mint elmult tegnap — Franzi, az állatsereglet életántja.

* **Lövés az éjben.** Barát István sámsoni lókereskedő a napokban bejött Debrecenbe a lóvásárra s itt is maradt. Élete párja Szász Erzsébet, mint hű feleséghez illik, utánna jött s fel is találta tegnap éjjel nem ugyan a lóvásárban, hanem egy vásártéri korcsmában. Midőn Barát kitette a lábát a korcsmából, felesége kétszer rálőtt, de egyik lövés sem talált. Kun Sándor 7. sz. buszár csavarta ki az asszony kezéből a fegyvert. A férj a lefegyverzett asszonyt kegyetlenül elverte; Mindkettőt lezárták.

* **Legújabb miniszteri rendelet** jelent meg valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságokhoz, melylyel elrendeli, hogy a cséplőgépek körül gyakran elő-

forduló sérülések, az első segély késedelem nélkül való nyujthatása céljából, minden cséplőgép üzeménél egy kifogástalanul záródó kemény fából készült mentőszekrényt, különféle kötszerekkel és anyagokkal felszerelve, készenlétben tartassanak, ilyen cséplőgépekhez szükséges legújabb mentőszekrények szigorúan a magy. kir. belügyminiszteri körrendeletnek megfelelően berendezve és kiállítva Polgár Sándor orvosi műszer- és kötszergyárosnál Budapesten, VII., Erzsébet körut 50. sz. darabonként 50 koronáért megrendelhetők. (Árjegyzéket a cég bérmentve küld.) Fenti cégnél minden egyéb kötszerek, betegápolási tárgyak saját gyártmányu sérvkötők, összes gummiáruk stb. stb. legjutányosabban beszerezhetők.

LE TZTER JÓZSEF fényképészeti, festészet és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujjfalussy-ház Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejratánál levő kirakatokban.

* **Telegdy szikszós fürdő megnyitása** Beküldött értesítés szerint a csuzos és köszvényes bajok ellen kiváló gyógyhatással bíró Telegdy (Szepes) sóstó fürdő f. május 1-seje óta nyitva, a t. fürdőző közönség rendelkezésére áll. Az azon irányban menő vonat menetrendje nem változott.

* **Gaedicke A.** budapesti kitűnő hírnevű cég mai hirdetésére olvasóink figyelmét különösen felhívjuk. E cég szolid üzleti elvei és előzékeny kiszolgálása által kitűnő hirre tett szert. Az osztálysorsjáték legutóbbi húzásánál is a legnagyobb nyereményeket fizette ki.

* **Kiadó szép lakás.** Domb-utca 17. sz. a. gyönyörű öt szobás utcai lakás minden hozzátartozóval és mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítás szerezhető Csapó-utca 48. szám alatt.

Ma este az Arany Bika kávéházban Rácz Károly zenekara játszik.

Stanley meghalt.

London, május 10. Stanley Henrik Márton, a leghíresebb Afrika-utazó ma meghalt.

Stanley, eredeti nevén Rouland Jakab, mint a New-York Herald tudósítója, 1869-ben Közép-Afrikába ment és két éven át tartó kutatás után megtalálta Livingstonet, aki előtte nyomult be Afrika belsejébe, de nyoma veszett. Két évvel később lapja költségére ismét Közép-Afrikába ment és követte a Kongo folyamat részint csolnakon, részint szárazföldön a torkolatáig, legyőzve minden nehézséget. Később a belga király megbízásával ismét felkutatta a Kongóvidékek és felfedezte ennek a folyamnak és mellékfolyóinak hajózható vízi útjait, valamint a II. Lipótól elnevezett tavat. Világszerte a legnagyobb érdeklődést keltette 1887-iki nagy eszpedíciója Afrikába, amikor az elveszett Emin pasa, felkérésére indult, 1887 januárba hagyta el Angliát, Zanzibárba nben szülőtteket toborzott az expedíció kiegészítésére s márc. 18-án érkezett meg a Kongóhoz. A 388 emberből álló expedíció április 30-án indult el az Aruvimi folyó mellett fekvő Banaljába. Onnan gyalog ment tovább a csapat az Aruvimi folyását követve. Egyenesen Keletnek tartott, óriási őserdőbe ért, amelyen egy félesztendő alatt

vergődött keresztül. — Végre 1887 december 13-án az Alberttóhoz ért. — Közel másfélévi kutatás után végre sikerült feltalálnia és megszabadítania Emin pasát az egész művelt világ öröme. Utazásainak, amelyekből számos magyarra is lefordított könyv jelent meg, földrajzi eredményei rendkívül fontosak és őt a legelső Afrika-utazó rangjára emelik. — Tagja volt az angol parlamentnek, hol a konzervatív párthoz csatlakozott. — Stanley 1897 április 12-től 21-ig fiatal nejevel együtt Budapesten tartózkodott, ahol Vámbéry kalauzolása mellett megismerkedett intézményeinkkel.

S Z I N H A Z.

— (Utolsó előadás. A szintársulat tegnap este játszott utoljára; ma reggel már átmentek Nyiregyházára, a hol a Hajduk hadnagya-val kezdik meg a hat hetes művészkedést. A tegnapi est minden alkalmi bucsuzkodás nélkül folyt le; ünnepi hangulatot keltett azonban Márkus Emilia vendégjátéka, a ki Szécsi Ferenc felette mulatságos, jókedvű, ötletes vigjátékban játszotta az özvegyesség felé utazó fiatal angol hölgyet. Az előadás 7-kor kezdődött és a kilenc órai hangszót már az utcán hallhatta a közönség. Az előadás tehát jól pergett, mint az orsó. A zsufolt ház harsogott a jóízű kacagástól. Különösen Faragó Ödön pompás, ötletes, művészi leleményben gazdag játéka derítette kedvre a közönséget. Ezzel az előadással véget ért az október 1-én kezdődött színházi év, melynek művészi mérlegét mi már husvétkor megcsináltuk. Most még csupán azt jegyezzük meg, hogy összesen 257 előadás volt; továbbá, hogy az igazgatóság felhívja az egyesületeket, hogy a színházi utalványokat váltsák be Makónénál Kosuth utca 29 szám alatt.

T A V I R A T O K.

A képviselőház a királyhoz.

Budapest, május 10. Perczel Dezső elnöklésével a politikai pártok elnökei ma tartott bizalmas értekezletükön egyhangulag megállapodtak ama felirat szövegében, melyben megköszönik a királynak Rákóczi hamvai hazahozataláról kiadott kéziratát. A feliratot legközelebb a ház elé terjesztik.

Apponyi.

Budapest, május 10. Apponyi Albert gróf bejelentette a ház elnökének, hogy sem bizottsági, sem delegáti tagságot nem fog vállalni, tehát ne is jelöljék. Apponyi visszavonulásának híre tehát úgy látszik, még sem aseptalan.

Gabonatözsde.

Budapest, május 10. Buzakinálát mérsékelte, vételkedv korlátolt. Lanyha irányzat mellett 22,000 métermázsra került forgalomba 2 és fél fillérrel olcsóbb árakon. Egyéb gabonanemek közül rozsa 5 fillérrel olcsóbb. Idő: Esős.

Buza áprilisra	7.87—88
" októberre	7.96—97
Rozs áprilisra	6.58—60
" október	5.25—26

Rövid használat után nélkülözhetetlen.
Igen alkalmas utazásoknál.
Egészségügyi hatóság által megvizsgálva.
Bizonyítvány kelt Bécsben 1887. júl. 30-án

Kalodont

nélkülözhetetlen
fogtisztító szer.

Elsőrangú higiénikusok elismerik, hogy egé-
ségünk fentartásánál nem nélkülözhető a fo-
gak és a szájüreg gondos ápolása. Neveze-
tesen gyomorbetegségek hátrithatók el ez
által. Ennél sikeresebbnek bizonyul a
„Kalodont” mely az antiszeptikus hatást a
fogaknál szükséges mechanikus tisztítással
kitűnően egyesíti.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai
Debrecen, kistemplom bazár

**Óriási raktár
szőnyegekben
függöny, ággy és asztalterítőkben,
butorszövetek**

Linoleum.

Olcsó árak!

Dr. Varga Kálmán

ÜGYVÉDI IRODÁJÁT

Battyhányi-utca 17. szám alá helyezte át.

Kiadó birtok.

Biharmegyében, Ér-Tarcsai határban 285 magyar hold az ösz-
szes első osztályú kitűnő kötött talaj egy darabban. Teljesen jó
karban lévő gazdasági épületekkel, a falutól negyed órányira, a vá-
ros és vasut fővonalától fél órányira, előnyös feltételek mellett

haszonbérbe kiadó.

Bővebb felvilágosítással szolgál **Wagner Agoston** Ér-Adony,
posta és Tarcsa.

Tóth Gyula vaskereskedő.

Piac-utca 20 és 27.

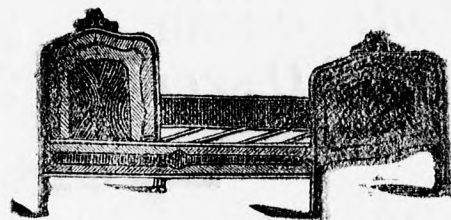
Gyermekek kocsik

egyszerűtől a legdiszesebb kiállításban, fürdőka-
dak és jégszekrények legolcsóiban beszerezhető.

Tavaszi idényre.

**Méhészeti cikkek külön-
legességei kerti padok és
vasbutorok, kertészeti
szerszámok.**

**Épület és butor vasalá-
sok, gazdasági felszere-
lések.**

Mélyen tisztelt vevőinknek

tudomására hozzuk, hogy raktárunkra 300 vég, szebnél szebb mintázatu angol sifir érkezett, amelyek házi
pongyolára, gyermek ruhára, utazó blouzokra igen alkalmasak.

80 cm. széles biztos jó mosó métere 24 kr.

kérjük a tisztelt hölgyeket, hogy szükségletüket, míg a nagy raktár tart, addig méltóztassanak
beszerezni.

mintákat helyben és vidékre is készséggel megküldjük.

Lovass és Ladányi

(Bika szálló közelébe) Debrecen, Piac-u. 7.

? Miért ?

nevezik

Gaedicke

bankházát a legnagyobb

Szerencse-gyűjtődének ?

Mert ott a legtöbb főnyereményt fizetik ki

Mert ott	a	602.000	kor.	jutalmat
Mert ott 3-szor	a	400.000	„	főnyerem
Mert ott 3 szor	a	100.000	„	„
Mert ott 1-szer	a	70.000	„	„
Mert ott 4-szer	a	60.000	„	„
Mert ott 3-szor	a	30.000	„	„
Mert ott 5 ször	a	25.000	„	„
Mert ott 10-szer	a	20.000	„	„

nyerték és

Mert más gyűjtőde hasonló eredményt felmutatni nem tud.

A ki tehát főnyereményhez akar jutni, siessen a XIV-ik magyar kir. szab. osztálysorsjáték május 17 és 18-án megtartandó húzásához postautalványon vagy utánvét mellett

$\frac{1}{12}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{1.50}$ sorsjegyeket
12. 6. 3. 1.50 koronáért rendelni

Gaedicke A. bankházánál

Magyarország legnagyobb szerencse gyűjtődéje

Budapest, Kossuth-Lajos-utca 11 szám.

Postatakarékpénztári befizetési lapokkal az összegek postai mentes átutalhatása céljából kívántra szívesen szolgálók.

Levágandó ar előleendővel.

Gaedicke A. urnak

BUDAPEST

Szíveskedjék címemre I. osztályu eredeti Magy. kir. szab. osztálysorsjegyet a hivatalos tervvel együtt küldeni

ellenérték : korona utánvételező postautalványon

Pontos cím: Név
Allás
Lakhely
Utolsó posta

A nem kívánt módosítások küldendő tör.

Polgári Takarékszövetkezet

Debrecen

Piac-u. 83. Hartstein

— volt. Geréby-ház. —

Olesó kölesönöket nyújt. Kényelmes feltételek mellett.

Gyors elintézés,

BRÁZAY FÉLE
SOSBORSZESZ

NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ MELLEKELVE VAN!

3272 Tkv.—1904.

Árverési hirdetmény kivonat.

A kir. kincstár és a debr. első takaréknak Gógán Károly és Szántai Rozália valamint Stark Márton késedelmes árverési vevő ellen folytatott végrehajtási ügyében a kir. törvényszék közhírré teszi hogy a debr. kir. tszék (a debr. kir. bíró ság) területén levő a debreceni 7216 sz. jkvben A meg 525/1—2/1 hrsz. a. föl vett csapó kert melletti földből álló ingatlanra 1466 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelve s annak fogantatására határidőül az 1904 június hó 1 napjának d. u. 3 óráját kir. tszék árverési termébe kitűzte. kikiáltási ár a becsár azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alul is elfogadható.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási árnak 10% készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban leteni vagy az 1881: LX t. c. 270 § értelmében a bánat pénznek bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt a küldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál, és Debrecen város rendőrségénél tekinthető meg.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Debrecen 1904 március hó 23 án.

Hegedüs.

kir. tszéki bíró.